

Сергій Миткалик

здобувач ступеня доктора філософії кафедри правосуддя
Державного університету інфраструктури та технологій
(Київ, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-3579-7144>
serhiimytka@gmail.com

УДК:342;342.5;342.9

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ПРОГРАМ У ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Анотація. Наукова стаття присвячена дослідженню необхідності запровадження обов'язкового правового регулювання антикорупційних програм у органах місцевого самоврядування як інструменту підвищення прозорості та підзвітності місцевої влади. Розглядається вплив Угоди про асоціацію з Європейським Союзом на зобов'язання України щодо посилення антикорупційних заходів, зокрема щодо незалежності антикорупційних органів, судової реформи та боротьби з відмиванням коштів.

У статті наголошується, що ефективна реалізація антикорупційних програм є одним із ключових чинників для успішного просування переговорів про вступ України до ЄС, оскільки розділи 23 ("Судова влада та основоположні права") і 24 ("Юстиція, свобода та безпека") залишаються центральними під час усього процесу інтеграції. Визначаються основні правові та економічні передумови, що сприяють поширенню корупції в органах місцевого самоврядування, серед яких – недосконале законодавче регулювання та відсутність належної відповідальності.

У науковій статті аналізуються переваги запровадження обов'язкових антикорупційних програм на рівні місцевого самоврядування, серед яких – систематизація управління корупційними ризиками, підвищення прозорості у прийнятті рішень та формування культури доброчесності серед посадових осіб. Наголошується на необхідності комплексного підходу до антикорупційної політики через створення ефективної нормативно-правової бази, запровадження механізмів превентивного контролю та активну участь громадськості в моніторингу антикорупційних заходів.

Запровадження антикорупційних програм у органах місцевого самоврядування розглядається як ключовий інструмент у зміцненні інституційної спроможності держави, підвищенні громадської довіри та забезпеченні відповідності стандартам ЄС у сфері прозорості, верховенства права та підзвітності органів влади.

Ключові слова: антикорупційна програма; органи місцевого самоврядування; корупційні ризики; доброчесність; корупційне правопорушення.

Проблема корупції в органах місцевого самоврядування залишається серйозним викликом для України на шляху до європейської інтеграції.

Фактори виникнення корупції та шляхи запобігання корупційним ризикам у органах місцевого самоврядування висвітлено у працях таких авторів,

як Н. Щур, Є. Марич, Р. Марчук, Ю. Камардіна, В. Трепак, А. Філіпенко, О. Кохан, М. Хавронюк, О. Піскунова, С. Бортник та ін.

Незважаючи на певний прогрес у боротьбі з корупцією, відсутність системного правового регулювання антикорупційних програм на місцевому рівні створює прогалини в ефективності антикорупційних заходів. Відсутність єдиного підходу до обов'язковості антикорупційних програм у органах місцевого самоврядування призводить до того, що окремі громади зі значними бюджетами залишаються більш вразливими до корупційних ризиків.

Низький рівень залучення громадян до моніторингу здійснення антикорупційних заходів ускладнюють виявлення та запобігання корупційним ризикам. Крім того, політична залежність органів місцевого самоврядування місцевих органів влади від впливу бізнес-груп сприяє конфлікту інтересів, незаконному використанню бюджетних коштів і ухваленню рішень у інтересах окремих осіб. Відсутність належної відповідальності за порушення антикорупційного законодавства та недосконалість інституційних механізмів посилюють цю проблему.

Низький рівень культури доброчесності серед посадових осіб і відсутність систематичного навчання у сфері антикорупційної політики ускладнюють розробку та впровадження ефективних антикорупційних програм. Відсутність єдиного підходу до всіх органів місцевого самоврядування щодо розробки антикорупційних інструментів призводить до фрагментарності заходів з протидії корупції. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, що включає вдосконалення законодавства, підвищення громадського контролю та запровадження єдиного стандарту впровадження антикорупційних програм.

Метою статті є дослідження необхідності обов'язкового правового регулювання антикорупційних програм у органах місцевого самоврядування як засобу підвищення прозорості та підзвітності місцевої влади.

Україна посіла 105-е місце серед 180 країн у Індексі сприйняття корупції 2024 р., піднявшись на 37 позицій за десять років. Це свідчить про значний прогрес у боротьбі з корупцією¹. Проте реформи залишаються необхідними для досягнення європейських стандартів управління.

На думку В. Трепака, визначальною ознакою корупції є її належність до соціальних явищ². Корупція є породженням соціуму та відносин у ньому, коли відокремлення управлінських функцій у різних сферах (господарських, громадських тощо) породжує в посадові особи можливість розпоряд-

¹ Індекс сприйняття корупції – 2024 (Transparency International Ukraine, 11 лютого 2025) <<https://ti-ukraine.org/research/index-sprinyattya-koruptsiyi-2024>> (дата звернення 21.03.2025).

² В Трепак, 'Ідентифікуючі ознаки корупції: визначення й характеристика' [2015] 35(II)3 Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право 109–110.

жатися ресурсами, приймати рішення не в інтересах цього самого суспільства, а виходячи зі своїх корисливо-егоїстичних мотивів³.

Основними передумовами, які сприяють поширенню корупції в органах місцевого самоврядування, є соціальні, економічні, політичні, правові та інші процеси і явища, які існують на загальносоціальному рівні, у тому числі у формі соціальних суперечностей, та не маючи своєчасного й належного вирішення, створюють детерміністичне підґрунтя корупції. Вони зумовлюють виникнення і розвиток чинників, що стають безпосередніми причинами та умовами корупційних діянь⁴.

Як показує антикорупційна практика на місцевому рівні, у більшості областей закріплюється антикорупційне програмування як один із інструментів протидії корупції, а програми протидії корупції розглядаються як універсальний комплексний засіб антикорупційної політики.

Для боротьби з корупцією в органах місцевого самоврядування необхідно системне удосконалення правового регулювання, підвищення прозорості та відкритості в діяльності владних структур, а також активна участь громадськості у контролі за дотриманням законів⁵. Інтеграція України до Європейського Союзу має наблизити державу до європейських норм, удосконалити українське законодавство та посилити дієві інструменти запобігання корупційних ризиків. Саме тому варто розглянути детальніше важливість виконання євроінтеграційних зобов'язань Україною.

24 червня 2014 р. Україна уклала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом (далі – ЄС), Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (далі – Угода)⁶. Угоду ратифіковано із заявою Законом України “Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони”⁷.

Держава Україна 28 лютого 2022 р. подала заявку на членство в ЄС. 23 червня 2022 р. Європейська рада офіційно надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС⁸. Рішення було прийняте під час проведення засідання

³ Н Шур, ‘Бідність і корупція – загрозлив виклики сучасності’, *Інновації в державному управлінні: системна інтеграція освіти, науки, практики: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Київ, 27 трав. 2011 р.*: у 2 т., Т. 2 (Ю Ковбасюк, В Трошинський, С Загороднюк ред, НАДУ 2011) 310–312.

⁴ Є Марич, Р Марчук, *Боротьба з корупцією (бібліотека державного службовця): навч. посіб.* (КМЦППК 2012) 64.

⁵ О Кохан, ‘Боротьба з корупцією в органах місцевого самоврядування: правові передумови та шляхи подолання’ [2024] 82(2) Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право 182–186.

⁶ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text> (дата звернення 21.03.2025).

⁷ Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>> (дата звернення 21.03.2025).

⁸ Володимир Зеленський підписав заявку на членство України у ЄС (Офіс Президента України, 28 лютого 2022 р.) <<https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-pidpisav-zayavku-na-chlenstvo-ukrayini-u-73249>> (дата звернення 21.03.2025).

Європейської ради за участі глав держав та урядів 27 держав – членів Європейського Союзу.

Згідно з рекомендацією Європейської комісії в листопаді 2023 р. Європейська рада в грудні 2023 р. вирішила відкрити переговори про вступ до Європейського Союзу. Після виконання чотирьох кроків Європейська рада прийняла рамки переговорів у червні 2024 р. Перша міжурядова конференція, що знаменує офіційне відкриття переговорів про приєднання, відбулася 25 червня 2024 р., а двосторонні перевірочні зустрічі відбулися в липні.

Після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 р. було започатковано не лише поглиблення політичного та економічного співробітництва, а й комплексні антикорупційні реформи. Основні вимоги включали посилення незалежності антикорупційних органів (призначення керівників Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) і Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), забезпечення ефективної роботи цих органів (реформа судової системи, проведення прозорого конкурсу до Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів, забезпечення доброчесності суддів), боротьба з відмиванням коштів (гармонізація українського законодавства з нормами ЄС у сфері фінансового моніторингу), контроль за олігархами (реалізація закону про деолігархізацію, щоб зменшити вплив олігархів на економіку та політику) та антикорупційна стратегія (впровадження державної антикорупційної стратегії, що охоплює ключові сектори економіки та політики).

Після надання Україні статусу кандидата в члени Європейського Союзу в червні 2022 р. відкрився новий етап переговорного процесу щодо вступу до ЄС. У межах методології розширення Європейського Союзу розділи 23 (“Судова влада та основоположні права”) і 24 (“Юстиція, свобода та безпека”) є ключовими протягом усього переговорного процесу. Жоден розділ переговорів не буде закритий, доки не буде досягнуто контрольних показників за цими напрямками⁹.

Для ЄС боротьба та запобігання корупції є пріоритетом, оскільки вона впливає на верховенство права, прозорість державних інституцій та ефективне використання фінансової допомоги.

Україна демонструє прогрес у виконанні цих вимог, і від їхнього успішного виконання залежить, наскільки швидко просуватимуться переговори про повноцінне членство в ЄС.

У розділі 23 звіту Європейської комісії зазначається, що ключовими викликами для України є незалежність судової системи, реформа прокуратури та адвокатури, а також антикорупційна політика, яка включає в себе забезпечення реалізації антикорупційних заходів.

⁹ Тінювий звіт до розділу 23 “Правосуддя та фундаментальні права” Звіту Європейської комісії щодо України у 2023 р. <<https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/tinovyj-zvit-rozdil-23-yes-ukrayina.pdf>> (дата звернення 21.03.2025).

Отже, у контексті процесу вступу України до Європейського Союзу питання боротьби з корупцією є ключовим, адже корупція підриває основи демократичного управління, економічної стабільності та громадської довіри.

Державна антикорупційна програма, яка реалізує Антикорупційну стратегію, передбачає заходи, обов'язкові до виконання державними органами, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами. Антикорупційна програма¹⁰ є основним документом третього рівня в системі антикорупційної політики, що слідує за Антикорупційною стратегією¹¹ та Державною антикорупційною програмою¹². Вона є найбільш всеохопним інструментом запобігання корупції та виступає як дорожня карта для впровадження інших антикорупційних інструментів.

Запорукою мінімізації корупційних проявів серед посадових осіб місцевого самоврядування є забезпечення належного застосування антикорупційного законодавства, а також превентивні заходи, які допомагають працівникам краще розуміти природу корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, усвідомлювати їх негативні наслідки й невідворотність покарання¹³.

Антикорупційна програма – це засадничий комплексний документ, який визначає антикорупційну політику органу і процес управління корупційними ризиками в ньому.

Відповідно до ч. 1 ст. 19 Закону України “Про запобігання корупції”¹⁴ антикорупційні програми приймаються в:

- Адміністрації Президента України, Апараті Верховної Ради України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Офісі Генерального прокурора, Службі безпеки України, міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, інших державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, обласних, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях, державних цільових фондах – шляхом затвердження їх керівниками;
- Апараті Ради національної безпеки і оборони України – шляхом затвердження Секретарем Ради національної безпеки і оборони України;

¹⁰ Антикорупційні програми органів державної влади (Портал доброчесності) <<https://antycorportal.nazk.gov.ua/antycorprogram>> (дата звернення 21.03.2025).

¹¹ Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки (Національне агентство з питань запобігання корупції) <<https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsiyna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>> (дата звернення 21.03.2025).

¹² Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 р. № 220 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text>> (дата звернення 21.03.2025).

¹³ М Хавронюк, О Піскунова, Н Москалець, О Хань, Довідник із запобігання корупції в органах місцевого самоврядування (Франко Пак 2024) 138.

¹⁴ Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>> (дата звернення 21.03.2025).

Сергій Миткалик

– Національному банку України – шляхом затвердження Правлінням банку;

– Рахунковій палаті, Центральній виборчій комісії, Вищій раді правосуддя, Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласних радах, Київській та Севастопольській міських радах, Раді міністрів Автономної Республіки Крим – шляхом затвердження їх рішеннями.

Такий документ обов'язково приймається в обласних радах і Київській та Севастопольській міських радах. Однак його наявність у сільських, селищних, міських і районних радах не є обов'язковою. Антикорупційна програма не суперечить законодавству, а навпаки, демонструватиме прагнення до відкритої і прозорої політики.

Станом на 2024 р. лише 141 орган державної влади має чинні антикорупційні програми, тоді як 23 не виконали цю вимогу, що є тривожним показником.

Обов'язковістю ухвалення антикорупційних програм у обласних радах та Київській і Севастопольській міських радах є законодавчий обов'язок затверджувати антикорупційні програми, але навіть у разі порушення цього обов'язку до них не застосовуються жодні санкції чи заходи відповідальності. Така правова прогалина послаблює інституційну спроможність реалізації антикорупційної політики на місцевому рівні.

Для сільських, селищних, міських (крім Києва та Севастополя) і районних рад законодавство не передбачає обов'язковості ухвалення антикорупційних програм. Це свідчить про низький рівень правового регулювання у сфері запобігання корупції на базовому рівні місцевого самоврядування, що ускладнює реалізацію єдиної антикорупційної стратегії в державі. Відсутність правових наслідків за порушення обов'язку ухвалювати антикорупційні програми та відсутність обов'язковості для частини органів місцевого самоврядування створюють загрозу для реалізації системної та ефективної антикорупційної політики на всіх рівнях управління.

С. Бортник пропонує з метою вирішення проблем корупційних проявів у органах місцевого самоврядування, зокрема, впровадити системний підхід до запобігання корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування на основі результатів аналізу корупційних ризиків та усунути передумови вчинення корупційних правопорушень під час здійснення адміністративних процедур¹⁵.

У абзаці 3 п. 2 Методології управління корупційними ризиками¹⁶, яка затверджена наказом Національного агентства з питань запобігання корупції 28 грудня 2021 р. № 830/21, визначено, що антикорупційна програма – це

¹⁵ С. Бортник, 'Проблемні питання запобігання корупції в органах місцевого самоврядування' [2016] 2 Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія" 51–62.

¹⁶ Методологія управління корупційними ризиками, затверджена Наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28 грудня 2021 р. № 830/21 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22#Text>> (дата звернення 21.03.2025).

комплексний антикорупційний документ стратегічного типу, що визначає процес управління корупційними ризиками з урахуванням ідентифікованих у організації корупційних ризиків та державної антикорупційної політики.

Антикорупційна програма повинна передбачати: визначення засад загальної відомчої політики щодо запобігання та протидії корупції у відповідній сфері, заходи з їх реалізації, а також з виконання антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми; оцінку корупційних ризиків у діяльності органу, установи, організації, причини, що їх породжують, та умови, що їм сприяють; заходи щодо усунення виявлених корупційних ризиків, осіб, відповідальних за їх виконання, строки та необхідні ресурси; навчання та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування; процедури щодо моніторингу, оцінки виконання та періодичного перегляду програм; інші спрямовані на запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням заходи.

На думку Ю. Камардіної і А. Філіпенко, антикорупційна програма є комплексним заходом антикорупційної політики, що забезпечує узгоджене застосування правових, економічних, освітніх, виховних, організаційних та інших заходів, спрямованих на протидію корупції, навіть там, де такі програмні документи іменуються планами протидії корупції¹⁷.

Відповідно до ч. 1 ст. 62 Закону України “Про запобігання корупції” антикорупційною програмою юридичної особи є комплекс правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції в діяльності юридичної особи. Саме НАЗК надає методичну підтримку в розробці таких програм.

Ефективність Антикорупційної програми підтверджує досвід Гречано-подівської об'єднаної територіальної громади Дніпропетровської області. Завдяки Антикорупційній програмі, затвердженій у громаді, вдалось провести навчання для депутатів і представників виконавчого комітету щодо доступу до публічної інформації, розпочато інформування громадян, у тому числі щодо бюджету: проведено зустрічі в селах громади та зібрано пропозиції до бюджету, відзвітовано про виконання бюджету за попередній рік. Розпочато використання Prozorro для закупівель, запроваджено бюджет участі, і завдяки зустрічам з мешканцями з'ясовано про можливості залучення до прийняття рішень територіального громадою¹⁸.

Важливим аспектом антикорупційної програми є забезпечення ефективного та прозорого використання фінансових ресурсів громади, мінімізація ризиків неефективного управління та ухилення від відповідальності за не-

¹⁷ Ю. Камардіна, А. Філіпенко, ‘Антикорупційні програми органів місцевого самоврядування як організаційно-правові засоби протидії корупції’ [2022] 23–24 Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право 56.

¹⁸ А. Матвієнко, *Від антикорупції до доброчесності. Дієві інструменти для об'єднаних територіальних громад: Посібник* (Ю. Ткачук ред., USAID DOBRE) <https://decentralization.ua/uploads/library/file/565/DP_posibnik_antikor_tools_WEB.pdf> (дата звернення 21.03.2025).

правомірне витрачання коштів. Запровадження антикорупційної програми сприяє зміцненню довіри громадян до органів місцевого самоврядування, підвищенню підзвітності та покращенню якості управлінських рішень.

Зокрема, громади з великими бюджетами мають підвищені корупційні ризики через значні фінансові потоки. У 2023 р. доходи найбільших територіальних громад (окрім міста Києва) становили: Дніпровської міської територіальної громади – понад 15,9 млрд гривень¹⁹, Харківської міської територіальної громади – 14,8 млрд гривень²⁰, а Львівської міської територіальної громади – 13,7 млрд гривень²¹. Впровадження ефективної антикорупційної програми у таких громадах дало б змогу знизити ризики нецільового використання коштів і сприяти більш прозорому бюджетному процесу.

Зменшення корупційних схем поліпшить інвестиційний клімат, стимулюючи економічний розвиток і залучення інвестицій у громаду.

Органи місцевого самоврядування, як і інші органи влади, уповноважені ухвалювати рішення, а їх посадові особи можуть бути суб'єктами корупційних правопорушень, зокрема щодо отримання неправомірної вигоди. Це питання набуває особливої ваги в умовах децентралізації, яка передбачає передачу на місцевий рівень значних повноважень, зокрема у сфері управління бюджетними коштами. У таких умовах запобігання та протидія корупції на місцях є критично важливими для забезпечення ефективного використання ресурсів, зміцнення довіри громадян до органів місцевого самоврядування та підвищення прозорості прийняття рішень.

Антикорупційна програма також заохотить громадян до участі в контролі за діяльністю влади, що зменшить соціальну напруженість і підвищить рівень довіри. Загалом антикорупційна програма сприятиме чесному й ефективному управлінню, яке відповідатиме потребам мешканців громади.

Важливим фактором ефективності антикорупційних програм є реальний механізм притягнення до відповідальності за їх відсутність або невиконання. Для цього, на нашу думку, необхідно внести зміни до законодавства України, зокрема до ст. 19 Закону України “Про запобігання корупції”, передбачивши обов’язковість затвердження антикорупційних програм у сільських, селищних, міських та районних радах.

Такий крок забезпечить покриття всієї системи місцевого самоврядування антикорупційними заходами, унеможливить ухилення від виконання відповідних норм і сприятиме підвищенню прозорості та підзвітності місцевої влади.

¹⁹ Бюджет Дніпровської міської територіальної громади (Державний вебпортал бюджету для громадян) <<https://openbudget.gov.ua/local-budget/0457600000/info/indicators>> (дата звернення 21.03.2025).

²⁰ Бюджет Харківської міської територіальної громади (Державний вебпортал бюджету для громадян) <<https://openbudget.gov.ua/local-budget/2055400000/info/indicators>> (дата звернення 21.03.2025).

²¹ Бюджет Львівської міської територіальної громади (Державний вебпортал бюджету для громадян) <<https://openbudget.gov.ua/local-budget/1356300000/info/indicators>> (дата звернення 21.03.2025).

Для забезпечення дієвості цих норм доцільно розглянути питання про встановлення чітких санкцій за невиконання вимог щодо затвердження та реалізації антикорупційних програм. Це може бути адміністративна відповідальність для посадових осіб органів місцевого самоврядування, які не затвердили антикорупційну програму або не забезпечили її реалізацію, зокрема у вигляді штрафів. Саме НАЗК дозволити отримати повноваження здійснювати аудит антикорупційних заходів на місцевому рівні, виносити офіційні попередження та складати адміністративні протоколи у випадку виявлення порушень.

Запровадження таких заходів сприятиме підвищенню ефективності антикорупційних програм і створенню механізму невідворотності покарання за порушення норм щодо прозорості та доброчесності. Це своєю чергою сприятиме зміцненню довіри громадян до органів місцевого самоврядування та підвищенню якості управління на місцевому рівні.

Антикорупційна програма також заохотить громадян до участі в контролі за діяльністю влади, що зменшить соціальну напруженість і підвищить рівень довіри. Загалом антикорупційна програма сприятиме чесному й ефективному управлінню, яке відповідатиме потребам мешканців громади.

Для досягнення відповідності європейським стандартам антикорупційної політики необхідно внести зміни до законодавства України. Це стане важливим кроком на шляху до інтеграції України до ЄС, сприятиме зміцненню верховенства права та підвищенню прозорості управління.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Marych Ye, Marchuk R, *Borotba z koruptsiieiu (biblioteka derzhavnoho sluzhbovtisia): navch. posib.* (KMTsPPK 2012) (in Ukrainian).
2. Khavroniuk M, Piskunova O, Moskalets N, Khan O, *Dovidnyk iz zapobihannia koruptsii v orhanakh mistsevoho samovriadiuvannia* (Franko Pak 2024) (in Ukrainian).

Edited books

3. Matviienko A, *Vid antykoruptsii do dobrochesnosti. Diievi instrumenty dlia ob'iednanykh terytorialnykh hromad. Posibnyk* (Iu Tkachuk red, USAID DOBRE) <https://decentralization.ua/uploads/library/file/565/DP_posibnik_antycor_tools_WEB.pdf> (accessed 21.03.2025) (in Ukrainian).

Journal articles

4. Bortnyk S, 'Problemni pytannia zapobihannia koruptsii v orhanakh mistsevoho samovriadiuvannia' [2016] 2 Visnyk Chernivetskoho fakultetu Natsionalnoho universytetu "Odeska yurydychna akademiia" 51–62 (in Ukrainian).
5. Kamardina Yu, Filipenko A, 'Antykoruptsiini prohramy orhaniv mistsevoho samovriadiuvannia yak orhanizatsiino-pravovi zasoby protydii koruptsii' [2022] 23–24 Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seriia: Pravo 56 (in Ukrainian).

6. Kokhan O, 'Borotba z koruptsiieiu v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia: pravovi peredumovy ta shliakhy podolannia' [2024] 82(2) Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo 182–186 (in Ukrainian).
7. Trepak V, 'Identyfikuiuchi oznaky koruptsii: vyznachennia y kharakterystyka' [2015] 35(II)3 Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo 109–110 (in Ukrainian).

Conference papers

8. Shchur N, 'Bidnist i koruptsiia – zahrozlyvi vyklyky suchasnosti', *Innovatsii v derzhavnomu upravlinni: systemna intehratsiia osvity, nauky, praktyky: materialy nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu, m. Kyiv, 27 trav. 2011 r.: u 2 t., T. 2* (Iu Kovbasiuk, V Troshchynskiy, S Zahorodniuk red, NADU 2011) 310–312 (in Ukrainian).

Websites

9. Tinovyj zvit do rozdil 23 "Pravosuddia ta fundamentalni prava" Zvitu Yevropeiskoi komisii shchodo Ukrainy u 2023 rotsi <<https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/tinovyj-zvit-rozdil-23-yes-ukrayina.pdf>> (accessed 21.03.2025) (in Ukrainian).
10. Volodymyr Zelenskyi pidpysav zaiavku na chlenstvo Ukrainy u YeS (Ofis Prezydenta Ukrainy, 28 liutoho 2022 roku) <<https://www.president.gov.ua/news/volodymyr-zelenskij-pidpisav-zayavku-na-chlenstvo-ukrayini-u-73249>> (accessed 21.03.2025) (in Ukrainian).

Serhii Mytkalyk

SELECTED ISSUES OF LEGAL REGULATION OF ANTI-CORRUPTION PROGRAMS IN LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES

ABSTRACT. This academic article is devoted to the study of the necessity of introducing mandatory legal regulation of anti-corruption programs in local self-government bodies as a tool to enhance transparency and accountability of local authorities. It examines the impact of the Association Agreement with the European Union on Ukraine's commitments to strengthen anti-corruption measures, particularly in relation to the independence of anti-corruption bodies, judicial reform, and the fight against money laundering.

The article emphasizes that the effective implementation of anti-corruption programs is one of the key factors for the successful advancement of Ukraine's EU accession negotiations, since Chapters 23 ("Judiciary and Fundamental Rights") and 24 ("Justice, Freedom and Security") remain central throughout the entire integration process. The main legal and economic prerequisites contributing to the spread of corruption in local self-government bodies are identified, including imperfect legislative regulation and the lack of proper accountability.

The article analyzes the benefits of introducing mandatory anti-corruption programs at the local government level, including the systematization of corruption risk management, increased transparency in decision-making, and the formation of a culture of integrity among public officials. It highlights the need for a comprehensive approach to anti-corruption policy through the development of an effective regulatory framework, the introduction of preventive control mechanisms, and active public participation in monitoring anti-corruption measures.

The introduction of anti-corruption programs in local self-government bodies is viewed as a key instrument for strengthening the institutional capacity of the state, increasing public trust, and ensuring compliance with EU standards in the areas of transparency, rule of law, and accountability of public authorities.

KEYWORDS: Anti-corruption program, local self-government bodies, corruption risks, integrity, corruption offense.